

The background features a dark blue field with several large, overlapping chevron shapes in shades of orange and light blue. A large, semi-transparent circle in the lower half of the image contains the text. Scattered throughout the design are several checkmark symbols, some in orange and some in blue, appearing to be part of the overall geometric pattern.

Довідник Мігранта

Актуалізація станом на 2023 рік

Автори публікації: Юлія Ананьєва, Олена Гонська

Перекладачка: Марина Машталер

Редактор: Дар'я Денисенко

Графічний дизайн: Моніка Кучковська

Авторські права "copyright" та видавець:

*Фундація Україна, ISBN 978-83-970161-1-8
Ліцензія CC BY NC SA*

**Примірник довідника є безкоштовний,
не призначений для продажу**

FUNDACJA
UKRAINA

Вступ

Польща є відкритою та гостинною країною для мігрантів та мігранток, але проблема змінності законодавства, що стосується вищезазначеної категорії населення, залишається актуальною. Щоб надати іноземцям необхідну і актуальну інформацію, спеціалісти Інституту Прав Мігрантів¹ від Фондації Україна² створили спеціальний посібник, у якому є відповіді на найпоширеніші питання та проблеми мігрантів та мігранток. Видання 2023 року є короткою актуалізацією довідника, що зверне Вашу увагу на цьогорічні зміни в законодавстві в контексті юридичних прав іноземців.

Сподіваємось, що цей довідник стане вашим надійним провідником у світі можливостей, які пропонує Польща. Нехай ваш перебування тут буде комфортним, безпечним та сповненим новими можливостями!

1.Інститут Прав Мігрантів (ІПМ) - інформаційний проект, створений у 2020 році в рамках діяльності Фондації Україна. ІПМ займається комплексним розглядом проблем і очікувань мігрантів та тимчасових переселенців на двох рівнях, а саме: обслуговування інформаційного пункту для іноземців та професійна діяльності у сфері міграційного права і соціальної інтеграції.

2.Фондація Україна - неурядова організація з десятирічним досвідом підтримки мігрантів і біженців у Нижній Сілезії. Діяльність фондації зосереджена на створенні простору для освіти, розвитку, соціальної та культурної інтеграції іноземців та приймаючого суспільства. Ми надаємо мігрантам і біженцям підтримку, знання та можливості. Зокрема, підтримуємо процеси інтеграції та адаптації і допомагаємо іноземцям швидше знайти себе в польському середовищі.

Увага!

Станом на 31 листопада 2023 року інформація, яка міститься в посібнику, не є джерелом права, вона лише відповідає чинним законодавчим нормам (стан правний на 31 листопада 2023 року). Цей довідник створено на підставі відповідей на питання, що стосуються загальних норм та законів і можуть не відповідати індивідуальним життєвим ситуаціям.

Початкову версію довідника можна знайти за QR кодом:

<https://www.institutpm.eu/poradnik-migranta-pdfpage/>

Сертифікат про знання польської мови на рівні В1 для подачі заяви на довгострокового резидента ЄС

> 8-11

Скасування стану епідемічної загрози

> 12-13

Втрата статусу “UKR”

> 14-15

IV

Втрата виплати Родина 500+ у зв'язку з втратою статусу «UKR»

> 16-17

V

Можливість подачі на карту тимчасового перебування зі статусом «UKR»

> 19

VI

Зміни щодо проживання у місцях колективного розміщення для громадян України зі статусом тимчасової охорони

> 20-21

1. Сертифікат про знання польської мови на рівні В1 для подачі заяви на довгострокового резидента ЄС

Дуже часто іноземці зіштовхуються з необхідністю підтвердження мовних компетенцій для взаємодії з державними установами, навчання в університетах або працевлаштування. Одним зі способів такого підтвердження є складання державного іспиту з польської мови. Цей іспит є важливим для осіб, які планують здобувати освіту чи працевлаштуватися в Польщі та є особливо вимаганим для тих, чиї посади передбачають взаємодію з польськомовним середовищем.

Сертифікат про знання польської мови на рівні В1 також стає важливим елементом для іноземців, які подають заяву на отримання дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС. Також він вважається обов'язковим для осіб, які прагнуть уникнути підготовчих курсів перед початком навчання в школі чи університеті.

Сертифікаційний іспит з польської мови як іноземної, адаптований для потреб дорослих, може бути складений особами віком від 18 років (для дітей від 14 до 17 років доступний відповідний іспит).

Перелік екзаменаторів з польської мови як іноземної надається за посиланням:

https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/lista-egzaminatorow-jezyka-polskiego-jako-obcego?fbclid=IwAR12-a_uhHJyq3hyeHI7DAfXIS0HyJpWlQ3vh4_wMI7ID97nUwgiSLnyu6E

Як ми зазначили вище, однією з вимог щодо надання дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС є документ, що підтверджує знання іноземцем польської мови на рівні B1. Новелізація закону передбачає внесення змін до Закону про іноземців, який стосується офіційного сертифіката про знання польської мови. Вищезазначені зміни набули чинності 24 червня 2023 року.

Це означає, що перелік документів, які підтверджують знання польської мови, необхідних для отримання карти резидента, збільшиться і включатиме в себе наступні сертифікати:

- ▶ Державний сертифікат про знання польської мови не нижче рівня B1, виданий Державною комісією з сертифікації знання польської мови. Інформацію на цю тему можна знайти на сайті certyfiakatpolski.pl:

- ▶ сертифікати наступних установ:

1. **Європейський консорціум - сертифікат про знання сучасних мов (ECL);**
 2. **telc GmbH, WBT Weiterbildungs-Testsysteme GmbH (TELC);**
 3. **сертифікат про знання польської мови відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій мов Ради Європи, виданий університетом після завершення занять польською мовою як іноземною або завершення іншої форми навчання польською мовою як іноземною.**
- ▶ свідоцтво про отримання дозволу на заняття професією присяжного перекладача, видане Міністром юстиції за зразком, визначеним у положеннях, виданих відповідно до ст. 6 розділ 3 Закону від 25 листопада 2004 р. про професію присяжного перекладача (Закон. вісник 2019 р., поз. 1326)³ або довідка про внесення до списку присяжних перекладачів;
 - ▶ свідоцтво про закінчення школи в Республіці Польща в розумінні ст. 2 п. 2 Закону від 14 грудня 2016 р. – Закон про освіту⁴ (Законодавчий вісник 2021 р., позиція 1082, зі змінами) або ВНЗ у значенні Закону від 20 липня 2018 р. – Закон про вищу освіту та навчання⁵ з польською мовою навчання;

- ▶ свідоцтво про закінчення школи або ВНЗ з польською мовою навчання за кордоном, що відповідає школі або ВНЗ в розумінні ст. 2 п. 2 Закону від 14 грудня 2016 р. - Закону про освіту або Закону від 20 липня 2018 р. - Закону про вищу освіту і науку.

Зверніть увагу!

Цей перелік актуальний саме для подачі заяви на дозвіл довгострокового резидента ЄС. Якщо мова йде про подачу на громадянство або інші дозволи на перебування – слід перевірити список закони саме для цього випадку.

3. Art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 25 ноября 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1326).

4. Art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.).

5. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

2. Скасування стану епідемічної загрози

Згідно з рішенням Міністра охорони здоров'я від 14 червня 2023 року⁶, яке скасовує стан епідемічної загрози в Республіці Польща, від 1 липня 2023 року втратив чинність стан епідемічної загрози, спричиненої **SARS-CoV**.

Це скасування призвело до спеціальних рішень, пов'язаних з іноземцями, що впливають з Закону про спеціальні рішення з протидії COVID-19⁷. Ці рішення регулюють перебування іноземців в Польщі та спрямовані на запобігання, протидію та боротьбу з ними.

Це означає, що з 1 серпня 2023 року закінчився продовжений строк дії дозволів, документів та термін на здійснення іноземцями певних дій (перетин кордону, ведення господарської діяльності, тощо). Станом на 31.07.2023 документи, подовжені Covid-нормативами, втратили чинність. Всі іноземці, які перебували в Польщі на підставі продовжених документів, мали отримати іншу підставу для законного продовження перебування в Польщі.

Ця ситуація стосувалася також роботодавців, які продовжували працевлаштовувати іноземців. З 31 липня 2023 р. документи, термін дії яких було продовжено через епідеміологічну ситуацію, втратили чинність. Роботодавці, які мали намір продовжити працевлаштування іноземців, повинні були оформити інші документи для законного продовження роботи іноземців.

Зверніть увагу!

Скасування вищезазначеного стану не означає, що всі іноземці, які перебували на «продовжених документах» знаходяться тепер в Польщі нелегально. Так, наприклад, єншізаконити методи легалізації (Закон «Про допомогу громадянам України у зв'язку із збройним конфліктом на території цієї держави», подана заява на дозвіл на перебування, тощо), які дозволяють легальне перебування на території Польщі.

6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego.

7. Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

3. Втрата статусу “UKR”

Протягом останнього року громадяни України, що мають статус тимчасової охорони (так званий “статус UKR”) могли зіштовхнутися з ситуацією втрати статусу UKR, хоча вони не залишали територію Польщі більше, ніж на 30 днів. Нижче відповідь Міністерства внутрішніх справ та адміністрації Польщі на лист Омбудсмена з розглядом питання втрати відповідного статусу:

"Щоб не втратити статус UKR, військові біженці з України повинні при кожному в'їзді до Польщі вказувати в якості своєї мети перебування військові дії на території України і пред'явити електронний документ diia.pl - підкреслює Міністерство внутрішніх справ та Адміністрації".

Інакше в'їзд такої особи до Польщі фіксується у звичайній системі в'їзду прикордонників, а не тій, яка призначена для військових біженців з України. **Статус UKR може бути відновлений автоматично, коли громадянин України повідомляє під час прикордонного контролю в якості мети в'їзду евакуацію з території України.**

Проте існує багато випадків, коли громадяни України не володіють вищезазначеною інформацією, або ж навіть використовуючи цей алгоритм, втрачали статус UKR.

Якщо існують сумніви щодо наявності статусу, можна перевірити інформацію щодо його актуальності через довірений профіль. Для цього слід перейти за посиланням: <https://www.gov.pl/web/gov/sprawdz-swoje-dane-w-rejestrze-pestel> та обрати “Sprawdź swoje dane w rejestrze PESEL”. Після входу необхідно перевірити рубрику «Status cudzoziemca». Якщо навпроти даного пункту зазначено прочерк - статус UKR чинний.

Але якщо в цій рубриці міститься інша інформація - слід одразу звернутися до Місцевого уряду для уточнення інформації щодо статусу.

Проте варто пам'ятати, що найбільш надійним способом перевірки статусу є особистий візит в Міському уряді. Існують поодинокі випадки, коли інформація на сайті gov.pl є не актуалізованою до фактичної.

При поверненні з території країн Шенгенської зони через кордон Польщі, існує можливість автоматичного відновлення статусу UKR. Для цього прикордонне відомство повинне надати дані про повернення особи у Польщу в відповідні органи, які відновлять примітку „UKR” у номері PESEL.

Однак особи, які повертаються з території України до Польщі та втратили статус UKR, повинні підтвердити своє право на відновлення цієї примітки. Спрощення полягає в тому, що не всі можуть підтвердити місце свого проживання на території України через активні бойові дії. Таким чином, особам доведеться повторно подавати Заяву про присвоєння номера PESEL через конфлікт в Україні.

Зверніть увагу! Сам номер PESEL залишиться незмінним, лише відновиться позначка „UKR”. Оновлені дані будуть відправлені до бази Прикордонної служби Польщі.

4. Втрата виплати Родина 500+ у зв'язку з втратою статусу “UKR”

Останнім часом збільшилися випадки скасування виплат **500+** для громадян України, які мають статус UKR .

У зв'язку з цим навіть якщо людина їде з Польщі на один день, при поверненні необхідно дотримуватись алгоритму, який ми описали в попередньому розділі.

Існують випадки, коли потрібно самостійно скасувати цю матеріальну допомогу. Якщо ви отримуєте допомогу та плануєте відсутність в країні довше 30 днів, важливо повідомити про це ZUS. При поверненні до Польщі можна відновити виплату матеріальної допомоги Родина 500+.

Скасувати виплати можна двома шляхами: через портал PUE ZUS або особисто в відділенні ZUS за місцем проживання.

Не повідомляючи ZUS та продовжуючи отримувати виплати, перебуваючи за кордоном, ви зобов'язані повернути гроші на рахунок ZUS.

Слід звернути увагу на те, що ZUS мають доступ до системи прикордонного контролю та різних баз даних щодо переміщення осіб.

Проте, як ми зазначали на початку, існують випадки, коли громадяни України виїжджають менше, ніж на 30 днів, проте все одно втрачають виплати.

В такому випадку першочергово необхідно відновити статус UKR (інформація в попередньому розділі).

Щоб відновити виплати 500+, спершу потрібно звернутися до Прикордонної служби. Для цього потрібно написати лист, щоб дізнатися дату в'їзду та внести в прикордонний реєстр інформацію, що причина в'їзду - втеча від війни (Q-евакуася). Рекомендуємо звертатися до Прикордонної служби через ePUAR.

Важливо звернутися саме до тої частини прикордонної служби, де Ви перетнули кордон.

Після відповіді Прикордонної служби варто звернутися до ZUS через портал ZUS PUE, додавши цю відповідь. Після цього має наступити відновлення виплат, або Ви отримаєте лист з інформацією про додаткові дані необхідні ZUS для відновлення виплат.

Щоб отримати взірці документів, можна звернутися до Інституту Прав Мігрантів.

5. Можливість подачі на карту тимчасового перебування зі статусом «UKR»

До закону "Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території країни" внесені нові положення до статті 42 спеціального закону, що дозволяє з 1 квітня 2023 року громадянам України подавати заяви на отримання дозволу на тимчасове перебування на підставі:

- ▶ офіційного працевлаштування,
- ▶ роботи за висококваліфікованою професією,
- ▶ здійснення підприємницької діяльності.

Зверніть увагу! Якщо у Вас немає номера PESEL зі статусом UKR, або Ви не працюєте і не ведеєте підприємницьку діяльність в Польщі, Ви не можете подати заяву на отримання дозволу на тимчасове перебування в рамках вищезазначених змін в законі.

Ті, хто не сповнює жодної з вищезазначених цілей перебування, повинні чекати на оприлюднення інформації про можливість подачі заяви на отримання карти тимчасового перебування або ж на продовження терміну щодо рішення в справі легального перебування осіб з тимчасовим захистом.

Однак до 24 серпня 2023 року продовжено період, протягом якого не розпочинається або припиняється перебіг строків розгляду справ про надання дозволів на проживання, їх зміну або ж анулювання. Також варто зазначити, що Рада ЄС вже прийняла актуалізацію щодо продовження терміну тимчасової охорони для громадян України до 2025 року, тому слід очікувати на внутрішній закон Польщі.

6. Зміни щодо проживання у місцях колективного розміщення для громадян України зі статусом тимчасової охорони

Згідно з внесеними змінами до Закону «Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом», умови надання допомоги українцям, які проживають у місцях колективного проживання, зазнають змін.

Нові положення передбачають, що громадяни України, які прибули до Польщі, уникаючи війни і оселилися в місцях масового розміщення, можуть проживати там на безкоштовній основі протягом 120 днів.

З 1 березня 2023 року біженці, які залишаться в Польщі понад 120 днів, будуть зобов'язані компенсувати 50% вартості допомоги, яку вони отримують в місцях колективного проживання (але не більше 40 злотих на добу). З 1 травня 2023 року громадяни України, що перебувають у Польщі як біженці понад 180 днів, повинні покривати 75% витрат на утримання в центрах масового проживання (але не більше 60 злотих на добу).

Проте найбільш вразливі категорії громадян України звільнені від обов'язку оплат за проживання, навіть після закінчення 120 днів перебування в Польщі:

- ▶ **Особи з інвалідністю та їх опікуни;**
- ▶ **Люди пенсійного віку;**
- ▶ **Неповнолітні;**

- ▶ Вагітні жінки;
- ▶ Особи, які виховують дитину віком до 1 року;
- ▶ Батьки/опікуни трьох і більше дітей.

Особи, які перебувають у важкій життєвій ситуації та не можуть самостійно покривати витрати пов'язані з проживанням, також звільняються від обов'язку сплачувати за своє проживання. Кожен випадок розглядатиметься індивідуально Воєводою або суб'єктом, який безпосередньо надає допомогу.

Зверніть увагу!

Для вищезазначених категорій осіб можливе саме продовження цієї допомоги, а не її призначення.

Підсумок

Завершуючи цей актуалізований poradnik, висловлюємо надію, що надана інформація виявиться корисною для всіх мігрантів та мігранток, що перебувають в Польщі. Наша мета полягає не лише в наданні знань, а й в гарантії впевненості у вашому правовому статусі, можливостях працевлаштування та успішній адаптації.

Звертайтеся до вказаних ресурсів, дотримуйтеся встановлених норм і правил, і бажаємо вам успішної інтеграції та комфортного перебування в Польщі.

Важливо зауважити, що законодавство постійно змінюється, і найчастіше задавані питання описані на момент створення цього poradnika. З метою отримання актуальної та точної інформації про будь-які зміни в законах, ми радимо звертатися безпосередньо до Інституту Прав Мігрантів. Наші фахівці завжди готові вам допомогти та відповісти на ваші питання.

Веб-сайт: www.institutpm.eu

Адреса: Вроцлав, ul.Ruska 46A/202, 2-й поверх, кнопка 3 на домофоні.

Години роботи Інформаційного пункту від Інституту Прав Мігрантів:

Пн 10:00-18:00

Вт-Сб 10:00-17:00

E-mail для запису на консультації до фахівців: info@institutpm.eu

Загальні інформаційні консультації не вимагають попередньої реєстрації.

Вроцлав, 2023

Довідник підготовлено в рамках реалізації проєкту "Разом у Вроцлаві", який фінансується з коштів муніципалітету Вроцлав - www.wroclaw.pl